ZWIĄZKOWIEC POLSKI

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW PRZEMYSŁOWYCH I HANDLOWYCH

Nr. 7 i 8 (Ogólnego zbioru 192 i 193). **Sosnowiec, 25 Kwietnia 1929 r.** **Rok VIII.** [IX]

Adres Redakcji i Administracji: SOSNOWIEC, Warszawska Nr. 22, telefon 3-02.

„Związkowca Polskiego" redaguje wybrany przez Zarząd Związku Komitet Redakcyjny, który ponosi moralną odpowiedzialność za kierunek i całokształt pisma.

Przedpłata za „Związkowca Polskiego" wynosi 2 Złote 20 groszy kwartalnie.

W organizacji i pracy — potęga i przyszłość Polski.

Zarząd Związku zwołuje na dzień 26 maja 1929 r. do Sosnowca

godz. 10 min. 30 przed południem

DO SALI

Teatru miejskiego w Sosnowcu, ul. Teatralna

Walne Zgromadzenie Delegatów

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór Prezydjum.
2) Przyjęcie protokołu Walnego Zgromadzenia Delegatów z dnia 20 V. 1928 r.
3) Sprawozdania:
   a) Zarządu za ostatni okres kadencji.
   b) Rachunkowe.
   c) Komisji Rewizyjnej.
4) Dyskusja nad sprawozdaniami.
5) Zatwierdzenie budżetu na rok 1929.
6) Referat Sekretarza Jeneralnego.
7) Sprawa budowy domu wypoczynkowego.
8) Wybory członków Zarządu i zastępców; członków Komisji Rewizyjnej i zastępców; członków Sądu Koleżeńskiego i zastępców.
9) Zmiany w statucie.
10) Wykreślenie z listy członków osób zawieszonych w prawach członkowskich.

Zakończenie obrad.

Na podstawie § 25 statutu Związku oraz § 12 regulaminu Oddziałów Oddziałom Związku przysługuje prawo wysyłania delegatów na Walne Zgromadzenie Delegatów w stosunku 1 na 30 członków.

Legitymacje dla delegatów prześle Zarząd Zw. na ręce Zarządów Oddziałów.

Wobec mających zapaść ważnych uchwał, pożądany jest liczny udział nietylko delegatów, lecz i członków poszczególnych Oddziałów.

I-sza SESJA KONGRESU FEDERACJI Z. Z. P. U.

W dniu 17 lutego 1929 r. odbyła się w sali Sejmu Śląskiego I Sesja Kongresu Federacji Z. Z. P. U. przy licznym udziale delegatów Związków sfederowanyah ze Śląska, Małopolski, Zagłębia Dąbrowskiego, Wielkopolski i województw centralnych Z pośród przedstawicieli władz byli obecni: delegat Ministra Pracy i Opieki Społecznej, radca ministerjalny, J. Zagrodzki; Komisarz Demobilizacyjny i okręgowy inspektor pracy, inż. J. Gallot; reprezentant W. Urzędu Górn., inż. Kuczyński, oraz reprezentanci Okręg. Urzędów Górniczych, reprezentanci Zakładu Ubezpieczeń Wojew. Slązkiego dyrektor Dr. A. Gunia, oraz Zakładu Ubezp. Pracowników Umysłowych w Król.-Hucie, naczelnik Szczur. Ponadto zjawili się liczni przedstawiciele śląskich związków pracowniczych oraz sprawozdawcy prasy miejscowej i zamiejscowej.

Kongres otworzył kol. Prezes, Włodzimierz Grunwald, poczem przywitał przedstawicieli władz i instytucyj społecznych. Telegramy z życzeniami pomyślnych obrad przysłali: Wojewoda Kielecki, Sekretarz Jeneralny Międzynarod. Związku Neutr. Org. Prac. Umysłowych w Strasburgu, Główny Inspektor Pracy, inż. M. Klott, Prezes Związku Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, p. Gustaw Simon i wiele innych osób. Przewodniczącym wybrano kol. Kazimierza Levittoux z Zawiercia, na asesorów powołano kol.: Adama Cieślikowskiego z Sosnowca, Stanisława Gąsiora z Białej, Rudolfa Kuskę z Bytomia Nowego, Jana Kozdonia z Bielska, Adama Piaskowskiego z Ostrowa Wielkopolskiego i Ryszarda Piwowara z Królewskiej-Huty, na sekretarza kol. St. Kucharza z Sosnowca. Z pośród gości zabrał, jako pierwszy, głos przedstawiciel Ministra Pracy i Opieki Społecznej, p. radca Zagrodzki, który w swem przemówieniu zobrazował zamierzenia rządowe w dziedzinie ustawodawstwa społecznego. W imieniu wszystkich władz górniczych przemówił serdecznie inż. Kuczyński, naczelnik Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Po przemówieniach gości przystąpiono do załatwienia poszczególnych punktów porządku obrad, z którego odpadł referat kol. sekretarza Ludwika Metza ze Strasburga o pracownikach umysłowych i międzynarodowej organizacji pracy (Les employés privés et l'Organisation Internationale du Travail), gdyż z powodu choroby referent nie mógł przybyć.

Przedstawiony regulamin obrad uchwalił Kongres bez znacznych zmian, poczem prezes Federacji, kol. Grunwald, wygłosił sprawozdanie z działalności Federacji w latach 1926 — 1928. Sprawozdanie było bardzo obszerne i dało wierny obraz tego, czego dokonała Federacja w krótkim okresie swego istnienia. Kol. Kościński omówił aktualne zagadnienia ustawodawstwa społecznego, a kol. Maciejewski wyświetlił gospodarcze położenie pracowników umysłowych w dobie obecnej. Ostatni referat wygłosił kol. Szałaśny z Bielska o aktualnych zagadnieniach organizacyjnych. Poniżej podajemy uchwały Kongresu, powzięte na podstawie powyższych referatów. Z przyczyn technicznych opuściliśmy uzasadnienia, jednakże wszystkie Zarządy Oddziałów otrzymały pełne teksty i członkowie, którzy interesowaliby się bliżej temi sprawami, zechcą zwrócić do nich z prośbą o użyczenie tych motywów.

Po wyborze komisyj do spraw społecznych, organizacyjnych, gospodarczych i t. d. zarządził przewodniczący przerwę obiadową. W sali Koła Towarzyskiego zgromadziło się około stu uczestników Kongresu. Miły nastrój, który panował przez cały czas, świadczył o tem, że wszyscy pracownicy bez względu na to, skąd na Kongres przybyli, całkowicie rozumieli się. Bankiet zakończono toastem na cześć Prezydenta Rzeczypospolitej i odśpiewaniem hymnu narodowego.

W godzinach popołudniowych obradowały wybrane przez Kongres komisje. Do Komisji Kontrolującej wybrano z każdego związku, należącego do Federacji, po trzech członków.

W głosowaniu nad rezolucjami, zgłoszonemi przez referentów, przyjęto wszystkie bez zmian w brzmieniu, przedłożonem przez komisje.

Dla wykorzystania sytuacji pokongresowej i wykonania zapadłych uchwał Prezydjum Federacji postanowiło wydelegować 2 przedstawicieli ze Związku Sosnowieckiego i po jednym z pozostałych związków dla złożenia uchwał Kongresu wszystkim zainteresowanym Ministrom i poszczególnym klubom sejmowym.

Konferencje delegaci rozpoczęli od środy dnia 13 marca rano i trwały one do piątku dnia 15 b. m. włącznie.

Pierwszą wizytę delegaci złożyli p. inż. J. Dreckiemu, Dyrektorowi Departamentu Pracy M. P. i O. Sp. Następnie delegaci konferowali z radcą ministerjalnym p. J. Zagrodzkim, później z p. Dr. Horszowskim, w sprawie wyjazdu delegata Federacji do Genewy na XII sesję Międzynarodowej Konferencji Pracy. Dalej wizytowali delegaci marszałka Senatu Dr. Szymańskiego, oraz marszałka Sejmu Ignacego Daszyńskiego, który zainteresował się bardzo omawianemi sprawami. Z wizyty tej delegaci wynieśli bardzo dodatnie wrażenie. Później kolejno wizytowano Kluby poselskie. Gdy w rozmowie z posłami poruszono sprawę scalenia ubezpieczeń, nie spotkali się delegaci ze sprzeciwem, a przeciwnie odnieśli wrażenie, że Federacja nie spotka specjalnych trudności z tego powodu.

Drugiego dnia pierwszą wizytę złożono p. dyrektorowi Departamentu Opieki Społecznej, T. Szubartowiczowi, u którego delegaci czuli się zupełnie nieskrępowani, ponieważ wszelkie sprawy przez nich poruszane były p. Szubartowiczowi nietylko dobrze znane, ale i znajdowały zawsze poparcie. W nieobecności chorego kierownika Departamentu Ubezpieczeń, D-ra Horowitza, złożono mu bilety. Następnie wizytowano p. Dr. Pasternaka, ostatnio mianowanego dyrektorem Związku Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. Po tej konferencji delegaci udali się do Prezydjum Rady Ministrów, gdzie złożyli rezolucje Kongresu. W dalszym ciągu udano się do p. Ministra Spraw Wewnętrznych, gen. Sławoj-Składkowskiego, który również b. przychylnie potraktował postulaty pracownicze, odsyłajac następnie delegatów do dyr. Departamentu Politycznego, p. Paciorkowskiego. W Mi-

nisterstwie Skarbu, wobec dymisji p. Czechowicza, delegaci przyjęci zostali przez p. Michalskiego, naczelnika wydziału w departamencie budżetowym, przyczem podczas konferencji poruszono sprawę podatku dochodowego, uzyskując zapewnienie, że sprawa ta jest Rządowi znana i będzie traktowana przychylnie.

Na zakończenie dnia złożono wizytę Centralnej Organizacji. Poruszono kilka kwestyj ogólnych, następnie omawiano obecną sytuację organizacyjną i zapatrywania na przyszłość.

Trzeciego dnia delegaci przyjęci zostali przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej p. dr. St. Jurkiewicza. W rozmowie poruszono cały szereg spraw, dotyczących ustawodawstwa socjalnego, a przedewszystkiem scalenia ubezpieczeń. Postulaty nasze zostały potraktowane z całem zrozumieniem i znajomością stosunków pracy w Polsce, przyczem p. Minister poinformował delegatów o trudnościach napotykanych przez Ministerstwo Pracy w normowaniu życia pracowniczego. Następnie złożono wizytę zastępcy Głównego Inspektora Pracy, p. Ulanowskiemu, wobec nieobecności p. Klotta w Warszawie, poczem udano na audjencję do Ministra Sprawiedliwości, p. St. Cara, z którym w dłuższej rozmowie poruszono kwestje związane z funkcjonowaniem sądownictwa pracy i potrzebę reform. Z kolei przyjęci zostali delegaci przez Ministra Przemysłu i Handlu p. inż. E. Kwiatkowskiego, który również z całą przychylnością potraktował postulaty pracownicze, przyczem kol. Maciejewski bardzo szczegółowo przedstawił sprawy pracownicze G. Śląska i stosunki tam panujące. Jak wynika z rozmowy, kwestje te znane są p. Ministrowi dokładnie i Rząd ma ciągle na uwadze braki ustawodawstwa socjalnego na Śląsku, jednak odrazu nie jest w stanie wszystkim żądaniom zadość uczynić, Niemniej jednak już poczynione zostały w tym kierunku pewne posunięcia, które w dalszym ciągu przyczyni ąsię do unormowania stosunków na Śląsku.

Konferencje te w znacznym stopniu podniosły znaczenie Federacji, zwracając na nią uwagę Władz Państwowych i czynników kierowniczych w Rzeczypospolitej.

W delegacji brali udział kol. kol. W. Grunwald, prezes, L. Maciejewski, wiceprezes i W. Kościński, generalny sekretarz Federacji.

Uchwały pierwszej sesji Kongresu Federacji Z. Z. P. U.

I. W sprawie nowelizacji dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się nowelizacji rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) w zakresie:

1. obniżenia granicy wieku uprawniającego do pobierania renty starczej do lat 60, dla pracowników zaś zatrudnionych w gałęziach pracy specjalnie szkodliwych dla zdrowia (pracownicy dołowi w górnictwie, pracownicy hut i inni) do lat 55.

2. obniżenia liczby miesięcy składkowych potrzebnych do osiągnięcia pełnej renty starczej do 420, dla pracowników zaś zatrudnionych w warunkach specjalnie szkodliwych dla zdrowia do 400,

3. obliczania podstawy wymiaru świadczeń emerytalnych na zasadzie przebiegu ubezpieczenia z ostatnich 5 lat,

4. zmiany przepisów o wstrzymaniu zasiłków z powodu braku pracy w wypadkach przewidzianych w art. 50 rozporządzenia przez zastąpienie słowa „wstrzymanie“ słowem „odroczenie“, wskutek czego w wypadkach tych zasiłek przyznawany będzie pracownikowi przez cały normalny okres zasiłkowy z tą jedynie różnicą, że początek okresu zasiłkowego odracza się o określoną liczbę miesięcy,

5. rozłożenia składki ubezpieczeniowej we wszystkich grupach ubezpieczeniowych między pracowników i pracodawców w stosunku $^1/_3$ do $^2/_3$,

6. umożliwienia pracownikom przechodzącym ze służby państwowej do prywatnego zatrudnienia i odwrotnie zaliczania nabytych praw w poprzedniem ubezpieczeniu przez wzajemne przekazywanie rezerw ubezpieczeniowych,

7. wprowadzenia dalszych klas ubezpieczeniowych powyżej 720 złotych i przesunięcia wzwyż podsta wy wymiaru zasiłków na wypadek bezrobocia, co jest konieczne wobec podniesienia się od czasu wydania dekretu poziomu uposażeń pracowniczych, spowodowanego wzrostem drożyzny,

8. obostrzenia sankcyj karnych za niezgłoszenie pracowników do ubezpieczenia oraz za odmowę wydania zaświadczeń o zwolnieniu z pracy, jako też przekazania orzecznictwa karnego w pierwszej instancji Zakładowi Ubezpieczeń miast władzom administracji ogólnej,

9. rozserzenia autonomji zakładów przez:

a) zmianę rozporządzenia wykonawczego do dekretu, niezgodnego z samym dekretem w punktach narzucających posługiwanie się Kasami Chorych, podczas gdy dekret uzależnia postępowanie zakładów w tych sprawach od ich uznania,

b) zniesienie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 14) o sposobie lokowania funduszów przez osoby prawa publicznego, fundacje i osoby niewłasnowolne oraz o sposobie lokowania kaucyj, składanych z tytułu obowiązku publicznego i uniezależnienie polityki finansowej Zakładów Ubezpieczeń od władz skarbowych,

10. powołania organów orzekających zgodnie z art. 130 dekretu w czasie jak najkrótszym, ponieważ korzystanie z dotychczasowych środków prawnych jest w obecnej sytuacji bardzo utrudnione,

11. nadto Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się:

a) nowelizacji art. 9 w celu umożliwienia pracownikom, których obowiązek ubezpieczenia ustał, poza dobrowolnem kontynuowaniem ubezpieczenia, zachowania również nabytych praw za odpowiednią opłatą,

b) nowelizacji art. 112 co do badania zgłaszających roszczenia oparte na niezdolności do wy-

konywania zawodu przez lekarza Zakładu Ubezpieczeń, a nie Kasy Chorych, co jest dotąd praktykowane na podstawie odnośnego przepisu,

c) zmiany przepisów dotyczących zakupna lat przez pracowników b. Królestwa Kongresowego i Kresów wschodnich, albowiem obecne przepisy uzależniające skutek nabycia lat, od przebycia w ubezpieczeniu dwu i pięciu lat, czynią postanowienia te iluzorycznemi i bez znaczenia dla pracowników, zwłaszcza starszych,

d) wydania rozporządzenia wykonawczego w sprawie zaliczenia do ubezpieczenia pracowników handlowych, przewidzianego w art. 3, p. 9.

II. W sprawie wyborów do Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się od czynników decydujących przyśpieszenia wyborów do Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

III. W sprawie scalenia ubezpieczeń społecznych.

Kongres Uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się utworzenia odrębnego dla pracowników umysłowych ubezpieczenia na wypadek choroby i od wypadków przy zakładach ubezpieczenia pracowników umysłowych, do których zakresu działania według dekretu o ubezpieczeniu emerytalnem i na wypadek braku pracy już należy także postępowanie lecznicze.

IV. W sprawie nowelizacji rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się nowelizacji rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych co do następujacych postanowień a mianowicie:

1. zmiany art. 6, przez wprowadzenie obowiązkowego dla pracodawcy zawierania umowy na piśmie z zaopatrzeniem tego przepisu skutecznemi sankcjami cywilnemi i karnemi,
2. zmiany art. 7, przez skrócenie okresu próbnego do jednego miesiąca, jak przewidywała to austrjacka ustawa o pomocnikach handlowych z dnia 16 stycznia 1910 roku,
3. zmiany art. 9, przez ograniczenie zakazu prowadzenia własnego przedsiębiorstwa do tej jedynie galęzi, do której należy przedsiębiorstwo zatrudniające pracownika,
4. zastąpienie art. 10 i 11 jednym przepisem zakazującym zamieszczania w umowach o pracę klauzuli konkurencyjnej i stanowiącym o jej nieważności, jak to już przeprowadzono w wielu zagranicznych ustawach (Austrja, Włochy),
5. zmiany art. 19, przez odjęcie pracodawcy prawa do potrącania pracownikom z uposażenia sum uzyskanych od instytucji w czasie choroby, powołania do wojskowych świczeń rezerwy, pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego, lub ławnika sądu pracy, jak również wykluczenia przez władzę sanitarną od zajęć, co przewidywała poprzednio wymieniona austrjacka ustawa z 16. I. 1910 r.,
6. uchylenia pkt. 4, art. 21, który pozwala potrącać z uposażenia pracownika kary umowne,
7. zastrzeżenia w art. 25, iż w razie wcielenia pracownika do służby czynnej w wojsku stałem, jako poborowego, zachowuje on prawo powrotu na opuszczone stanowisko po zwolnieniu go po odbyciu służby wojskowej,
8. zastrzeżenia w tymże art. 25, że o ile po upływie okresu próbnego pracodawca zamierza zwolnić pracownika, powinien wypowiedzieć mu pracę w zwykły sposób t. j. na dwa tygodnie naprzód 1-go lub 16-go dnia miesiąca kalendarzowego,
9. usunięcia w art. 31 wymogu złej woli lub niedbalstwa dla stwierdzenia winy pracodawcy przy rozwiązywaniu przez pracownika umowy o pracę z powodu niezachowania przez pracodawcę istotnych warunków umowy, jako też określenia w tekście dekretu, jakie mianowicie warunki umowy o parcę są istotne,
10. uchylenia pkt. b, art. 32 i zastąpienia słów: „w razie obrazy“ zamieszczonych w punkcie c, tegoż art. słowami „ciężkiej obrazy lub zniewagi“,
11. zmiany art. 34 przez przyznanie pracownikowi w razie zwolnienia go przez zarząd masy upadłościowej trzymiesięcznego wynagrodzenia od daty zwolnienia go, a nie od daty zamknięcia przedsiębiorstwa,
12. skrócenia okresu wymówienia pracy przez pracownika do jednego miesiąca,
13. zmiany art. 45 i następnych w zakresie zapewnienia pracownikom istotnego wpływu na układ regulaminu pracy przez wprowadzenie postanowień, że w razie zgłoszenia przez pracowników do obwodowego inspektora pracy poprawek, inspektor pracy obowiązany jest podać je do wiadomości pracodawcy, w razie zaś odmowy z jego strony uwzględnienia tych poprawek, rozstrzygać o ostatecznem brzmieniu regulaminu,
14. zmiany art. 42 przez przyznanie pracownikowi za każdy przepracowany rok w tem samem przedsiębiorstwie odprawy w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia, płatnej z chwilą rozwiązania umowy o pracę, niezależnie od tego, która ze stron umownych rozwiązuje umowę, wyjąwszy wypadek, że umowa zostaje rozwiązana z winy pracownika, w razie zaś śmierci pracownika płatnej jego małżonkowi, zastępnym lub wstępnym w całości,
15. uchylenia art. 51.

V. W sprawie wydania rozporządzenia wykonawczego do dekretu o umowie o pracę pracowników umysłowych.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się wydania rozporządzenia wykonawczego co do szczegółów dekretu o umowie o pracę pracowników umysłowych, którego stosowanie, jako ustawy ramowej, nastręcza dużo wątpliwości bardzo niebezpiecznych dla pracowników mysłowych.

VI. W sprawie ustaw o umowach zbiorowych i rozjemstwie.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się jak najrychlejszego wprowadzenia w życie ustaw o umowach zbiorowych pracy i załatwianiu zatargów zbiorowych pracy, z poprawkami organizacyj pracowniczych, a zwłaszcza z zachowaniem przymusowego postępowania rozjemczego na wniosek jednej strony.

VII. W sprawie nowelizacji dekretu o sądach pracy.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się wydania nowej ustawy o sądach pracy, ustanawiającej trójinstancyjne sądy pracy na podstawie jednolitej dla całego państwa organizacji i ustawy.

Co do zmiany zaś najważniejszych przepisów obecnie obowiązującego rozporządzenia, krzywdzących pracowników, Federacja domaga się:

1. objęcia nauczycielstwa szkół prywatnych ochroną sądów pracy,
2. uchylenia całkowitego art. 5, jako wysoce krzywdzącego pracowników umysłowych, a nie mogącego znaleźć uzasadnienia życiowego,
3. zmiany art. 6, ust. 1, t. j. uchylenia ograniczenia właściwości rzeczowej sądów pracy do 5000 zł. Właściwość sądów pracy co do wysokości sumy skargi nie powinna być wogóle ograniczona, natomiast Federacja oświadcza się przeciwko tworzeniu Sądów Pracy Okręgowych, jako pierwszej instancji, albowiem reforma taka w niczem nie przyspieszyłaby wymiaru sprawiedliwości w sprawach należących do orzecznictwa tych sądów,
4. zmiany art. 20, ust. 3, w ten sposób, aby w sprawach karnych orzekał komplet, t. j. przewodniczący z ławnikami,
5. zmiany art. 26 w celu wykluczenia od zastępowania stron we wszystkich sprawach z wyjątkiem karnych, adwokatów, o ile nie są stałymi radcami prawnymi stron, oraz wymienionych w tymże art. „osób tego samego zawodu"; ograniczenia zastępstwa przed sądami pracy do najbliższej rodziny stron, adwokatów, jako stałych radców prawnych, tudzież członków i funkcjonarjuszów wyznaczonych przez stowarzyszenie zawodowe, .
6. zmiany art. 30 przez podniesienie granicy sumy, poniżej której nie przysługuje apelacja, do 500 zł.

VIII. W sprawie uruchomienia większej liczby sądów pracy.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się uruchomienia sądów pracy w szerszym, niż dotychchzas zakresie, a mianowicie

1. Powołania samodzielnych sądów pracy we wszystkich większych ośrodkach przemysłowych (Ostrowiec, Zawiercie, Żywiec, Kielce, Czestochowa, Chrzanów, Radom, Kalisz, Piotrków, Płock, Włocławek, Żyrardów i innych).

2. Uruchomienia sądów pracy w obrębie sądów grodzkich we wszystkich mniejszych ośrodkach.

IX. W sprawie wydania rozporządzenia o ochronie związków zawodowych i ustawy o radach zakładowych.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się wydania jednolitej dla całego Państwa ustawy o związkach zawodowych, ochronie tych związków i o radach zakładowych.

X. W sprawie przyznania przedstawicielowi Federacji Z. Z. P. U. mandatu na XII międzynarodową konferencję pracy w Genewie.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych usilnie popiera wniosek wystosowany przez Radę do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej o przyznanie jej przedstawicielowi mandatu delegata na XII Międzynarodową Konferencję Pracy w Genewie.

XI. W sprawie sądów przemysłowych i kupieckich na Śląsku Górnym.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się:

1. Rozciągnięcia ustaw o czasie pracy i urlopach na Śląsk Górny, jako też dekretu o umowie o pracę pracowników umysłowych po uwzględnieniu poprawek związków zawodowych.

2. Zmiany właściwości sądów kupieckich i przemysłowych w sposób następujący:

a) podwyższenia granicy właściwości sądów przemysłowych (§ 3 ustawy o sądach przemysłowych) na 10.000 zł.

b) podwyższenia granicy właściwości sądów kupieckich (§ 15 ustawy o sądach kupieckich) również na 10.000 zł.

Co do uszczuplenia zaś możliwości odwoływania się od wyroków sądów przemysłowych i kupieckich Kongres domaga się:

a) podwyższenia kwoty przewidzianej w § 55 ustawy o sądach przemysłowych na 300 zł.

b) podwyższenia kwoty przewidzianej w § 16 ustawy o sądach kupieckich na 500 zł.

Kongres stwierdza, że dla powiatu świętochłowickiego i tarnogórskiego istnieją dotąd tylko sądy przemysłowe, wobec czego żąda utworzenia tamże powiatowych sądów kupieckich.

Równocześnie domaga się uruchomienia sądów kupieckich i przemysłowych na powiat rybnicki w Rybniku oraz powiat pszczyński w Pszczynie lub Mikołowie.

W razie, gdy Rząd nie raczy uwzględnić powyższych wniosków, Kongres domaga się jak najrychlejszego rozciągnięcia na obszar Śląska Górnego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 350), co będzie poważnym krokiem naprzód do ujednostajnienia ustawodawstwa społecznego.

XII. W sprawie nowelizacji rozporządzenia wykonawczego o urlopach.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się nowelizacji rozporządzenia o urlopach w celu uzgodnienia zawartego tamże wyszczególnienia pracowników zaliczonych do kategorji umysłowych z analogicznemi wyliczeniami, zawartemi w dekretach o ubezpieczeniu i o umowie o pracę pracowników umysłowych.

XIII. W sprawach gospodarczych.

Kongres uchwala:

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych domaga się:

1. Powołania przedstawiciela Federacji do Rady Spożywców, gdzie pracownik umysłowy najbardziej uprzemysłowionych obszarów Rzeczypospolitej nie jest reprezentowany.
2. Powołania Izb Pracy w całem państwie w celu zapewnienia rzeszy pracowniczej odpowiedniej reprezentacji prawno-publicznej, co jest również konieczne dla zakończenia budowy samorządu gospodarczego rozpoczętej niedawno powołaniem w całem państwie izb handlowo-przemysłowych — rolniczych i rzemieślniczych oraz zapewnienia w Izbach Pracy odpowiedniego przedstawicielstwa organizacjom zawodowym pracowników umysłowych.
3. Powołania Najwyższej Izby Gospodarczej, jako ogólnej reprezentacji samorządu gospodarczego państwa.
4. Rychłego wydania projektowanej ustawy o zawieraniu umów zbiorowych i rozjemstwie z uwzględnieniem poprawek wniesionych przez Federację Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych.

XIV. W sprawie zmiany ustawy o podatku dochodowym.

Kongres uchwala:

Domagać się dostosowania minimum wynagrodzenia wolnego od podatku do obecnej ustowowej wartości złotego, czyli podwyższenia o 80 proc., jak również podwyższenia kwot w odpowiednich klasach podatkowych w tym samym stosunku przez nowelizację ustawy o podatku dochodowym w brzmieniu ogłoszonem w załączniku do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 30 kwietnia 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 411), jak również uwolnienia w przyszłości od opodatkowania wszelkich dodatków socjalnych.

XV. W sprawach organizacyjnych.

Kongres uchwala:

1. zwrócić się z apelem do zrzeszonych związków o rozwinięcie intensywnej propagandy celem pozyskania niezorganizowanych dotąd pracowników umysłowych,
2. polecić Radzie Federacji odnieść się do związków nienależących do żadnej centrali, a których statuty nie stoją w sprzeczności ze statutem Federacji, aby przystąpiły do Federacji.
3. nie uznawać Polskiej Konfederacji Pracowników Umysłowych, jako reprezentantki interesów najemnych pracowników umysłowych,
4. szukać kontaktu w sprawach zasadniczych nietylko z organizacjami pracowników umysłowych, lecz z organizacjami pracowników fizycznych,
5. dążyć do połączenia central, utrzymując jednak, jako zasadę, neutralność pod względem politycznym,
6. upoważnić radę Federacji do ewentualnego zgłoszenia przystąpienia Federacji w charakterze członka do jednej z międzynarodówek, której statut jest najwięcej zbliżony do statutu Federacji.

SYTUACJA W PRZEMYŚLE WĘGLOWYM.

Kryzys węglowy a Liga Narodów.

Wyłoniona przez Komitet Ekonomiczny Ligi Narodów specjalna podkomisja zajmowała się badaniem charakteru ekonomicznych i technicznych przyczyn istniejącego kryzysu węglowego. W czasie od 8 do 12 stycznia r. b. komisja wysłuchała opinji biegłych ze sfer przemysłowców, zaś w czasie od 27 stycznia do 2 marca opinji biegłych z grup robotniczych.

W skład podkomisji wchodzili: Sir Sydney Chapman (Anglja), p. Serruys (Francja), p. Trendelenburg (Niemcy), p. Doleżal (Polska), p. Di Nola (Włochy).

Chcemy na tem miejscu dać krótkie sprawozdanie z wymienionej konferencji z ekspertami robotniczymi.

Podkomisja zawezwała w charakterze ekspertów robotniczych z poszczególnych krajów następujące osoby:

Prof. Tawney (Anglja), profesora „London School of Economies" zastępcę Angielskiej Federacji Górników wobec Królewskiej Komisji do spraw przemysłu węglowego w r. 1925, członka Królewskiej Komisji Węglowej w r. 1919 powstałej na mocy Coal Industry Comission Act (Sankey Commisson).

p. Domes (Austrja), członka Rady Narodowej, prezesa Izby pracowniczej i robotniczej w Wiedniu.

p. Delattre (Belgja), członka parlamentu, Sekretarza Centrali Górników Belgijskich.

p. Brozika (Czechosłowacja), prezesa Federacji Górników.

p. Vigne (Francja), sekretarza Narodowej Federacji pracowników podziemnych.

p. Llaneza (Hiszpańja), sekretarza Związku Górników.

p. Pelzera (Holandja), członka Chrześcijańskiej Międzynarodówki Zw. Zaw. Górników.

p. Dr. Bergera (Niemcy), doradcę technicznego Związku pracowników podziemnych.

p. Zdanowskiego (Polska), sekretarza Central-

nej Komisji Związków Zawodowych, b. członka Komisji Ankietowej i przewodniczącego podkomisji węglowej w tejże komisji.

Wyszczególnieni wyżej eksperci zostali wyznaczeni na wniosek Międzynarodowego Biura Pracy stosownie do decyzji Komitetu Ekonomicznego, przytem wybrani zostali „w charakterze ekspertów technicznych, a nie przedstawicieli interesów robotniczych".

Narada ekspertów tych odbyła się według takich samych zasad, jak poprzednio odbyta konferencja z pierwszą grupą ekspertów, którzy, jak wyżej wspomnieliśmy, zebrali się w dniach 8 do 12 stycznia b. r.

Otwierając Konferencję, przewodniczący, p. Trendelenburg, przypomniał, że owa narada ekspertów stanowi część ogółu badań przedsięwziętych w celu stwierdzenia, czy jest rzeczą dogodną i możliwą, aby Liga Narodów przedsięwzięła akcję zmierzającą do rozwiązania lub złagodzenia kryzysu w przemyśle węglowym. Dając krótki przegląd informacyj zebranych do tej chwili, zaznaczył, iż żywi nadzieję, iż rozpoczęta narada wniesie dodatkowe elementy informacyjne, które pozwolą Komitetowi zdać sobie w lepszej mierze sprawę co do dalszych losów przedsięwziętej ankiety.

W dalszym ciągu eksperci zostali zaproszeni do wyrażenia swych opinij co do całokształtu kwestji węglowej ujętej z punktu widzenia ich kraju ojczystego. Przemawiali kolejno p.p. Tawney, Delattre, Domes, Zdanowski, Pelzer, Brozik, Vigne, i Llaneza.

Wszyscy eksperci stwierdzili użyteczność stałego ciała o składzie międzynarodowym, zajmującego się sprawą węglową, a mianowicie kwestjami produkcji, konsumpcji, podziału rynków (repartycji), organizacji sprzedaży etc. W myśl wypowiedzanych poglądów w łonie ciała tego zasiadać mieliby przedstawiciele rządów, przemysłowców, robotników i konsumentów.

Z kolei omawiano kwestje dotyczące produkcji, a w szczególności zastanawiano się nad pytaniem, czy nie byłoby bardziej korzystne dla przedsiębiorstw węglowych, aby eksploatowały w szerokim zakresie uboczne produkty węglowe.

Pozatem omawiano stawkę, jaką należy przyjąć w statystyce przy przerachowywaniu ilości tonn wydobytego lignitu na węgiel kamienny, oraz sprawę interpretowania niektórych prac statystycznych dotyczących bezrobocia w przemyśle węglowym.

Omawiając sprawy dotyczące konsumpcji węgla, poruszono przedewszystkiem kwestję oszczędności w opale spowodowaną ulepszeniami zastosowanemi w przemyśle, pozatem skutkiem zastąpienia węgla olejami mineralnemi, gazem ziemnym, energją hydro-elektryczną, lignitem, drzewem opałowem etc. wreszcie możliwości powiększenia konsumpcji na rynkach wewnętrznych i zagranicznych.

Ponadto zastanawiano się nad sprawami wewnętrznego i zagranicznego handlu węglem, a mianowicie eksperci dostarczyli dodatkowych informacyj co do skutków zagranicznej konkurencji w poszczególnych krajach, wpływu środków przedsięwziętych w celu popierania handlu, jak to obniżenia taryf przewozowych, oznaczenia kontyngentów, zakazu przywozu, subwencyj i premij etc., jak również co do stosunku cen stosowanych na rynkach wewnętrznych do cen eksportowych.

Wreszcie omówiono organizację przemysłu węglowego, przyczem biegli dostarczyli informacyj dotyczących liczby przedsiębiorstw kopalnianych i skonstatowanej w poszczególnych krajach tendencji pochłaniania małych przedsiębiorstw przez większe.

Zamykając obrady konferencji, p. Trendelenburg złożył gorące podziękowanie ekspertom za informacje przez nich dostarczone, poczem podkreślił, że Komitet Ekonomiczny Ligi Narodów z całą uwagą badać będzie zebrane materjały. Aczkolwiek niewszystkie sprawy wchodzą w zakres kompetencyj Komitetu Ekonomicznego, gdyż niektóre mus ą być rozwiązane przedewszystkiem przez sam przemysł, niemniej jednak Komitet musi badać całokształt zagadnienia i to zarówno pod kątem widzenia mandatu otrzymanego od Rady Ligi Narodów, której jest technicznym doradcą, jako też od Międzynarodowej Konferencji Ekonomicznej, co pociąga za sobą konieczność powiązania go z kwestjami o szerszym zakresie z dziedziny polityki handlowej.

Podnosząc tę okoliczność, że konferencja ekspertów wypowiedziała się za potrzebą międzynarodowej współpracy w tej dziedzinie, zaznaczył, że opinja ta będzie przedmiotem obrad Komitetu Ekonomicznego, jednakże celem konferencji ekspertów było jedynie dostarczenie informacyj odnośnie do obecnej sytuacji w przemyśle węglowym.

Wreszcie p. Trendelenburg podniósł doniosłość uwag wypowiedzianych przez ekspertów odnośnie do statystyki bezrobocia, traktując tę część prac konferencji, jako najbardziej interesującą.

Kwestja międzynarodowego porozumienia węglowego

„Frankfurter Zeitung" z dnia 16 stycznia r. b. oblicza, iż straty poniesione w ciągu roku 1928 przez trzy kraje będące głównemi eksporterami węgla, a mianowicie: Anglję, Niemcy i Polskę przy eksporcie wynoszą około 400 miljonów marek. Zagłębie Ruhr znajduje sią jeszcze w stosunkowo pomyślnem położeniu, ponieważ pokrywa zapotrzebowanie rozległego i poważnego rynku wewnętrznego. Idea międzynarodowego porozumienia zdaje się w tych warunkach ucieleśniać. Wspomniana gazeta podkreśla, że subwencje państwowe pozostają całkowicie bez rezultatów, o ile wszystkie państwa je stosują, tak samo, jak środki protekcyjne przedsięwzięte przez jeden kraj są anulowane przez takież środki przedsięwzięte przez kraj konkurencyjny.

Ci, którzy oczekiwali natychmiastowych rezultatów toczących się w Genewie pertraktacyj w sprawie węglowej — w postaci zawarcia ogólnego porozumienia co do środków, jakie winny być przedsięwzięte w celu zapobieżenia kryzysowi, nie doceniają zasadniczych trudności w tej sprawie, które wynikają mianowicie z podjęcia pertraktacyj tych na terenie o szerokich podstawach Ligi Narodów, skoro chodzi o porozumienie w celu załagodzenia tak różnych interesów prywatnych.

Interesy wielu państw wytwarzających węgiel są różne, o ile chodzi o import i eksport. Nadto sprawa rozmaitych rodzajów węgla odgrywa niemniejszą rolę, jak sprawa ilości.

W tych warunkach zawarcie porozumienia ogólnego zdaje się mało prawdopodobne. Niemniej jednak mogłyby być zawarte umowy między poszczególnemi państwami lub okręgami przemysłowemi odnośnie do poszczególnych gatunków węgla najbardziej pokupnych.

W ten sam sposób, jak przemysł węglowy polski i niemiecki zawrą zapewnie wkrótce umowę co do produkcji, mogłyby być zawierane umowy z innemi krajami. Wszakże import węgla holenderskiego lub czechosłowackiego do Niemiec stanowi również przedmiot porozumienia; ustalenie zaś kontyngentu importu węgla angielskiego nie opiera się na jakiemkolwiek wzajemnem porozumieniu.

Utworzenie organizacyj przemysłowych w innych krajach ułatwi pertraktacje, a w Anglji w ciągu ostatniego roku zaznaczył się również postęp w tym kierunku.

Należy ponadto zdać sobie sprawę z przeszkód w postaci subwencyj ze strony państw, niemniej, jak i z nacisku prywatnych interesów. Dostawy niemieckich materjałów opałowych z tytułu reparacyj wojennych są również, jak można przypuszczać, częścią przeszkód natury politycznej co do zawarcia porozumienia z Anglją.

„Frankfurter Zeitung“ kończy uwagą, iż dziś niepodobna przewidzieć, jaki będzie rezultat inicjatywy europejskiej w kierunku zawarcia porozumienia. Na tem polu jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia.

Jednakże niemieccy przemysłowcy i konsumenci winni zdać sobie sprawę z tego, że ze swej strony przemysł węglowy usiłuje osiągnąć w kwestji rynków porozumienie, któreby przekroczyło granice państw.

Gazeta „Colliery Guardian“ z dnia 4 stycznia 1929 roku wskazuje, że światowa produkcja węgla w roku 1928 zmniejszyła się mniej więcej o 30 miljonów tonn w porównaniu z rokiem 1927. Główna przyczyna tego zjawiska kryje się w Stanach Zjednoczonych, gdzie wiosną dały się odczuć rezultaty zaprzestania pracy w przemyśle węglowym. Również zmniejszyła się produkcja węgla niemieckiego, lecz wzrosła wydatnie produkcja lignitu. Ogółem produkcja węgla brytyjskiego może być oceniana na 140 miljonów tonn, a więc o 11 miljonów tonn mniej, aniżeli w 1927 r. Wspomniane pismo zaznacza, że to obniżenie produkcji nie wynika ze zmniejszenia zapotrzebowania węgla, ile raczej z praktycznego dążenia do uregulowania produkcji.

Od 1 stycznia 1927 r. zaprzestano w Wielkiej Brytanji eksploatować 540 szybów zatrudniających 34,339 pracowników, a tygodniowa wypłata zarobków w porównaniu z r. 1924 spadła w r. 1928 z sumy 3,050,000 funtów szterl. do sumy 1,880,000.

WIELKA BRYTANJA.

Rząd i przemysł węglowy.

W czasie 54 sesji Rady Ligi Narodów sir Austen Chamberlain, Minister Spraw Zagranicznych Wielkiej Brytanji, oświadczył, że w Anglji śledzono z żywem zainteresowaniem prace komitetu ekonomicznego w sprawie węglowej i że życzeniem ogólnem jest, aby sprawa ta stała się przedmiotem międzynarodowej akcji.

Z drupiej strony J. Baldwin, prezes ministrów w obecności sir Artura Steel-Maitland. Ministra Pracy, oraz komandora King'a, sekretarza do spraw kopalni, przyjął w dniu 5 marca 1929 r. w Londynie Komitet Wykonawczy Federacji Górników W. Brytanji w sprawie położenia przemysłu węglowego.

Komitet zwrócił uwagę ministrów na korzyści, jakieby wynikły z międzynarodowej regulacji produkcji i sprzedaży węgla i wyraził ubolewanie, że w tak powolnem tempie postępuje koordynacja wewnątrz kraju.

Poprawa Sytuacji.

Dała się zauważyć w przemyśle wyglowym brytyjskim lekka poprawa sytuacji, poczynając od listopada 1928 r. Grudzień 1928 r. wykazał wzrost eksportu o mniejwięcej 298,000 tonn w porownaniu do grudnia 1927 r.

Jedną z przyczyn wspomnianej poprawy jest wygaśnięcie w 1926 r. pewnej ilości umów amerykańskich i niemieckich eksporterów. Towarzystwa węglowe, pracujące na podstawie programu t. zw programem 5 hrabstw (Five Counties scheme, obejmuje kopalnie na terenach hrabstw Sheshire, Derbyshire, Lancashire, Nottinghamshire i Yorkshire zrzeszone w organizacji p. n. „Central Collieries Commercial Association“) zostaną upoważnione do wydobycia w ilości 80% podstawowego kontygentu, podczas gdy wysokość produkcji ustalona na styczeń wynosiła tylko $67^1/_2$% normy podstawowej.

Według pisma „Morning Post“ z dn. 18 lutego r. b. wspomniane podwyższenie spowoduje, iż wszyscy bezrobotni górnicy w hrabstwie Yorkshire będą mogli podjąć pracę, a większa część szybów pracujacych z ograniczoną liczbą dni, pracować będzie w pełnym ruchu.

Z drugiej strony znany nam już „South Wales Journal of Commerce“ z dn. 7 lutego r. b. ostrzega przed zbytnim optymizmem pisząc: „Nie lekceważymy tego faktu, że w obecnych warunkach przemysłowi węglowemu znajdującemu się w stadjum dezorganizacji słabiej lub wyraźniej ujawnionej, grozi znów nadprodukcja.

Znaczna liczba szybów w Południowej Walji została znów w ciągu ostatnich tygodni uruchomiona, a nadto ponowne uruchomienie pewnej ilości szybów w innych przedsiębiorstwach węglowych jest sprawą najbliższych tygodni. Jednakże istniejące dane liczbowe co do światowej produkcji i konsumpcji węglowej nie uzasadniają nadzwyczajnego zaufania do natychmiastowego wzrostu handlu eksportowego.

Są bezwątpienia dowody wzrostu światowego eksportu, lecz należy zauważyć, że w ciągu ostatniego tonnaż okrętów motorowych (poruszanych naftą) wzrósł znacznie więcej, aniżeli tonnaż statków parowych (opalanych węglem); nadto w obecnej chwili tonnaż okrętów używających do popędu lub transportujących naftę stanowi 30 miljonów na ogólną ilość 61 miljonów t., gdy w roku 1914 liczba statków tych wynosiła zaledwie 3.023.000 t.“

Program pięciu hrabstw.

Członkowie wspomnianej „Central Collieries Commercial Association“ otrzymali do decyzji nader ważne projekty dotyczące rozwoju programu sprze-

daży węgla nazwanego programem pięciu hrabstw. Dotychczasowy program ustalał kontrolę wydobycia według systemu kontyngentowego oraz udzielanie premij eksportowych z funduszów powstających z opłat w wysokości 3 pensów (około 60 gr.) od każdej tonny wydobytego węgla.

Obecnie proponuje się towarzystwom węglowym, aby zaakceptowały różniczkową taryfę dla rozmaitych gatunków węgla, jako też system łączenia kontyngentów niewykorzystanych i sprzedaży tych kontyngentów przez stowarzyszenie.

Narodowy program sprzedaży węgla.

W dn. 17 stycznia i 14 lutego odbyły się w Londynie konferencje przedstawicieli stowarzyszeń właścicieli kopalń węgla.

Miały one na celu omówienie szczegółów narodowego programu koordynacji obecnie stosowanych systemów sprzedaży węgla. W czasie najbliższym odbędą się dalsze konferencje.

NIEMCY.

Zwiększenie produkcji.

Oficjalnie dane statystyczne wykazują wzrost produkcji węgla.

Mianowicie w okresie od stycznia do listopada 1928 r. ilość wydobytego węgla kamiennego wyniosła 139,1 miljonów tonn wobec 140,4 miljonów tonn w tym samym okresie w r. 1927 i 130 miljonów tonn w r. 1913.

Dla lignitu odnośne liczby wynoszą 152,1, 136,7 i 79,7 miljonów tonn, zaś dla koksu 31,1. 29,3 i 27 miljonów tonn.

Ten pomyślny rozwój niemieckiego przemysłu węglowego nastąpił mimo sześciotygodniowego zaprzestania pracy w reńsko-westfalskim przemyśle metalowym.

Można przeto przypuszczać, że bez tego wstrzymania wydobycie byłoby jeszcze wyższe.

O ile chodzi o sprzedaż na rynku wewnętrznym, to należy stwierdzić że warunki były w roku 1928 pomyślne. Z drugiej strony jednak wzmogła się intensywność konkurencji na światowym rynku węglowym, pociągając za sobą stopniowy wzrost importu węgla do Niemiec, w szczególności węgla angielskiego. Import węgla kamiennego wzrósł o mniejwięcej 38% w stosunku do r. 1927, a import lignitu o mniejwięcej 8%. Ogólna wartość importowanych materjałów opałowych wzrosła ze 145,5 milj. marek w r. 1927 do 189,3 milj. marek w r. 1928.

Według czasopisma „Bergknappe" z dnia 9 lutego r. b. produkcja węgla w zagłębiu Ruhr wynosiła w r. 1928 około $3^1/_2$ miljonów tonn a więc o 3,5% mniej w stosunku do r. 1927. W końcu grudnia 1927 r. liczba górników wynosiła 398,000, zaś pod koniec grudnia 1928 tylko 365,000, co stanowi zmniejszenie o 8,2%. Dowodzi to znacznego wzrostu wydajności u górnika Zagłębia Ruhr. W dalszym ciągu powołane pismo wskazuje, że choć liczba pracowników w listopadzie 1928 r. zmniejszyła się o 58.000 osób w porównaniu z r. 1913, to jednak liczba urzędników technicznych i handlowych kopalń była w roku 1928 znacznie wyższa, niż przed wojną, albowiem wzrosła z 19,643 w r. 1913 do 22,592 w listopadzie 1928 r.

BELGJA.

Organizowanie się przemysłu węglowego.

W dniu 5 stycznia 1929 r. zostały ostatecznie zatwierdzone akty konstytucyjne Belgijskiego Syndykatu węgla i koksu i Belgijskiej Centrali węgla.

Pierwsza organizacja będzie zrzeszała wszystkich belgijskich producentów węgla koksującego i koksu z nielicznemi wyjątkami, akces swój do niej zgłosiło 27 towarzystw.

Druga organizacja będzie zrzeszała 48 towarzystw, czyli prawie wszystkie przedsiębiorstwa węglowe zagłębi Mons (środk.) Charleroi, Namur i Campine.

Wspomniane dwie organizacje, stanowiące właściwie jedną dwutorową rozpoczęły swą działalność z dn. 1 kwietnia.

Wydany przez inicjatorów komunikat stwierdza: „stworzona została podwójna, potężna organizacja handlowa, która zajmie się zbytem poważnej części węgla. Sfery zainteresowane przywiązują wielkie nadzieje do tego nowego wysiłku przedsięwziętego w celu racjonalizacji i podniesienia belgijskiego przemysłu węglowego".

Z drugiej strony rząd belgijski przedstawił Izbom Ustawodawczym projekt prawa o zniesieniu opłat na rzecz państwa i gmin pobieranych od eksploatatorów kopalń i to poczynając od okresu wymiarowego 1928.

Opłaty wspomniane stanowiły od 5 do 9% dochodów pochodzących z wydobycia węgla i przynosiły państwu oraz gminom wpływ w ogolnej sumie około 25 miljonów franków. Projekt zmierzający do zniesienia tych opłat był właśnie ostatnio dyskutowany i zdaje się, iż zostanie wkrótce przyjęty mimo opozycji, która się ujawniła w stosunku do niego w parlamencie.

Znany nam „South Wales Journal of Commerce" z dnia 7 stycznia r. b., pisząc o belgijskim kartelu węglowym, zaznacza, że działalność jego będzie obserwowana we wszystkich centrach węglowych z wielkiem zainteresowaniem.

Akcja belgijskich przemysłowców węglowych idzie za coraz bardziej ustalającą się na kontynencie opinją co do formy organizacji najbardziej odpowiedniej do stawienia czoła współczesnym trudnościom napotykanym przez przemysł węglowy. Kartele węglowe istnieją w Niemczech, w Polsce, w Rosji, w pewnej mierze w Holandji; tylko Francja w obecnej chwil jest jedynym wielkim producentem węgla na kontynencie. który nie poszedł za przykładem Zagłębia Ruhr. Należy jednak zauważyć, że nawet we Francji ceny są mniej lub więcej skutecznie regulowanie na rynkach wewnętrznych i że produkcja węgla jest przedmiotem szeroko zakreślonej akcji koordynacyjnej.

FRANCJA.

Produkcja węgla w 1928 r.

Według czasopisma „L'Echo des Mines et de la Métallurgie" z dn. 10 stycznia 1929 r. produkcja francuskich kopalń węgla wzrastała stale aż do r. 1926 po 4 miljony tonn rocznie; w roku 1927 wrostu nie zanotowano, natomiast w roku 1928 widoczny jest

znaczny spadek produkcji, który ujawnił się zwłaszcza w ostatnich 3 miesiącach roku.

Zdolność wytwórcza nie przekracza 50 miljonów tonn na rok 1929, podczas gdy w roku 1928 produkcja węglowa wynosiła 52,074,396 tonn, a w r. 1927—52,866,645 tonn. Liczba robotników spadła do 295,000 osób, podczas gdy w styczniu r. 1927 wynosiła 333,000 osób.

(Opracowane na podstawie „Informations Sociales", organu Międzynarodowego Biura Pracy).

W. KOŚCIŃSKI.

UMOWY ZBIOROWE I ROZJEMSTWO

w świetle dyskusji w Radzie Ochrony Pracy.

(ciąg dalszy) (4)

Czas obowiązywania umów.

Projekt stanowi, że umowy zbiorowe mogą być zawierane bądź na czas określony, bądź na czas nieokreślony. Innych rodzajów umów projekt nie zna. Jak wiadomo, obowiązujące przepisy prawne odnośnie umów indywidualnych znają kilka rodzajów tych umów: 1) na czas nieokreślony 2) na czas określony 3) na czas wykonania określonej pracy, 4) na okres próbny. Pozatem spotykamy w dziedzinie pracy t. zw. umowy o dzieło, które jednakże do umów o pracę najemną przez ustawodawstwo nasze zaliczone nie zostały prawdopodobnie z uwagi na brak uzależnienia gospodarczego wykonywującego pracę od powierzającego do wykonania.

Jest rzeczą jasną, że umowy na okres próby nie mogą być stosowane przy zawieraniu umów zbiorowych, O ile chodzi o wypróbowanie możliwości zastosowania danej umowy zbiorowej, zawiera się z reguły w danym razie umowę na czas określony z krótkim terminem. Jednakże w danym wypadku jest rzeczą ważną skonstatować, że w sensie projektu nie będą dopuszczane umowy zbiorowe na czas wykonania określonej pracy. Jak widzimy, zamiarem projektodawców jest, aby umowy zbiorowe spełniały rolę trwałego regulatora stosunków między pracownikami i robotnikami a pracodawcami przedewszystkiem w przedsiębiorstwach o stałym personelu przyczem oczywiście pozostawia przedsiębiorstwom sezonowym możność zawierania umów krótkoterminowych.

Projekt przewiduje nadto w stosunku do umów na czas określony, ograniczenie, iż nie mogą być zawierane na czas dłuższy, aniżeli na dwa lata i w wypadku, gdy w umowie zawartej na czas określony przewidziany był dłuższy termin, będzie ona uważana, jako zawarta na okres dwuletni. Umowa zbiorowa, w której nie będzie wskazany czas jej obowiązywania, uważana będzie za zawartą na czas nieokreślony.

Jednakże postanowienia artykułu tego dotyczące ograniczenia czasu trwania umów zawieranych na czas określony będzie można nadzwyczaj łatwo odejść.

Przepisy te jednak nie były dyskutowane i zostały przyjęte bez sprzeciwów.

Obszerną dyskusję wywołało natomiast dalsze 6 artykułów projektu, które traktują o wypowiadaniu umów zbiorowych.

Należy podnieść z uznaniem wielki postęp w redakcji ostatniego projektu Ministerstwa w porównaniu z projektem z r. 1927. Postanowienia wspomnianego projektu były bowiem bardzo nieściśle ujęte, wskutek czego powstało przekonanie, iż projektodawca, wprowadzając dwa rodzaje umów zbiorowych, a mianowicie umowy na czas określony i na czas nieokreślony, w praktyce znosił wszelką między niemi różnicę, pozwalając wypowiadać umowy zawierane na czas określony. Z punktu widzenia prawnego byłoby to nie do pomyślenia, albowiem niedopuszczalne jest zwalnianie się z umów zawartych na czas określony przez zwykłe, jednostronne wypowiedzenie. Obecny projekt precyzuje intencje projektodawców dokładniej, a mianowicie jego myślą przewodnią jest, aby drogą zwykłego wypowiedzenia można było rozwiązać tylko umowę zbiorową zawieraną na czas nieokreślony. Aczkolwiek w projekcie użyto i tym razem wyrażenia, iż umowy zbiorowe pracy zawierane na czas określony mogą być rozwiązane przez wypowiedzenie jednostronne, to należy postanowienia te rozumieć w ten sposób, że z uwagi na to, iż w świetle przepisów jednego z następnych artykułów umowa zbiorowa pracy zawarta na czas określony i niewypowiedziana we właściwym czasie, w braku w niej odmiennych postanowień, uważana jest za przedłużoną na czas nieokreślony, uczestnik takiej umowy, chcąc uniknąć tej konsekwencji, będzie musiał w oznaczonym ustawą czasie przed upływem terminu umowy zawartej na czas określony „wypowiedzieć" ją, a właściwie zapowiedzieć stronie przeciwnej, że po upływie terminu umowy zbiorowej nie zamierza nadal przedłużać jej istnienia. Wyrażenie „wypowiedzieć", użyte do oznaczenia tej czynności nie jest z tych względów właściwe i powinno być zarezerwowane jedynie dla formy zwalniania się przez uczestnika z obowiązków umowy zbiorowej pracy zawartej na czas nieokreślony. Omówione przepisy pozostają w sprzeczności z postanowieniami dalszego artykułu ustalającemi terminy wypowiadania umów, albowiem na wstępie artykuł ten głosi, że „uczestnik umowy zbiorowej zarówno zawartej na czas nieokreślony, jak i na czas określony może się od jej mocy obowiązującej uwolnić nieinaczej, jak przez wypowiedzenie jej", z drugiej zaś strony, wspomniany już artykuł, traktujący o przedłużeniu mocy umowy zbiorowej zawartej na czas określony w razie niewypowiedzenia jej, głosi, że tego rodzaju przedłużenie umowy następuje o tyle, o ile niema w niej innych postanowień. Powstaje przeto pytanie, czy uczestnik umowy zbiorowej, zawartej na czas określony i zaopatrzonej w przepis, iż z dniem upływu terminu jej obowiązywania istnienie umowy kończy się bez obowiązku uprzedzania (wypowiadania), a żadne przedłużanie jej istnienia, już nawet, jako umowy na czas nieokreślony, nie będzie miało miejsca, musi mimo to „wypowiedzenia" dokonać, skoro chce się ostatecznie zwolnić z umowy. Są-

dzę, że dokonywanie w tym wypadku czynności „wypowiedzenia“ umowy jest zbędne, bo choć ustawa wyraźnie twierdzić będzie, że „nieinaczej, jak przez wypowiedzenie“ zwolnić się można od jej mocy obowiązującej, to jednak wyraźne zastrzeżenie w umowie samej uważać można niejako za obopólne wypowiedzenie, a mianowicie za zgodną wolą wolę stron nieprzedłużania pod jakąkolwiek postacią istnienia umowy zbiorowej poza termin zgóry przewidziany i wyznaczony. A to w danym razie ma rozstrzygające znaczenie.

Co się tyczy terminów wypowiedzenia, to projekt ustala je zasadniczo na trzy miesiące i to jednakowo dla umów zawieranych na czas określony, jak i na czas nieokreślony. Jednakże „wypowiadanie“ umów zawieranych na czas określony ma następować conajmniej na trzy miesiące przed upływem terminu umowy, wypowiadanie zaś umów zawieranych na czas nieokreślony na trzy miesiące zgóry. Wymienione wyżej terminy wypowiedzenia mogą być przez umowę samą skrócone, jednakże nie poniżej jednego miesiąca. Jeżeli nadto termin ustawowy lub zwyczajowy wypowiedzenia umowy o pracę lub naukę jest dla danego stosunku dłuższy (chodzi o umowy indywidualne), to i termin wypowiedzenia umowy zbiorowej nie może być krótszy, aniżeli wspomniany wyżej ustawowy lub zwyczajowy termin wypowiedzenia umowy indywidualnej. Z powyższego wynika, że mimo, iż ustawowy termin wypowiedzenia umowy o pracę robotnika jest dwutygodniowy, jednakże termin wypowiedzenia umowy zbiorowej robotniczej nie może być krótszy, aniżeli miesięczny, w stosunku zaś do pracowników umysłowych musi być zachowany trzymiesięczny termin wypowiedzenia umowy zbiorowej. W myśl tego projektu, o ile pracownicy umysłowi zechcą prowadzić akcję podwyżkową, winni również wypowiedzieć umowę na trzy miesiące naprzód, (przyczem termin ten umowa może do miesiąca skrócić, tak jak to jest przy wypowiedzeniu umowy indywidualnej przez pracownika) robotnicy zaś na miesiąc naprzód i o ile zgoda ze strony pracodawców nie pozwoli na wcześniejsze przeprowadzenie pertraktacyj i polubowne, bezpośrednie załatwienie sporu, dopiero z upływem terminu wypowiedzenia nastąpićby mogło załatwienie zatargu przez Komisję Pojednawczo-Rozjemczą. Należy odróżniać pojęcia wypowiedzenia umowy zbiorowej i rozwiązania przez wypowiedzenie stosunku najmu pracy przez pracodawcę lub pracownika związanych umową zbiorową. Jeżeli termin wypowiedzenia umowy zbiorowej jest sześciomiesięczny, to nie wynika stąd bynajmniej, aby pracodawca, chcąc wypowiedzieć pracownikowi umowę o pracę, zachowywać miał sześciomiesięczny termin wypowiedzenia — w danym wypadku wystarczy wymówienie trzymiesięczne, przewidziane art. 25 dekretu o umowie o pracę pracowników umysłowych, chyba, że w umowie zbiorowej zastrzeżono, iż pracodawca bierze na siebie obowiązek, że wszelkie umowy indywidualne rozwiązywać będzie za wypowiedzeniem sześciomiesięcznem. W braku takiego zastrzeżenia przedłużony termin wypowiedzenia stosować się będzie jedynie do wypowiadania umowy zbiorowej.

Ze strony przedstawicieli pracodawców zgłoszono postulat, aby termin wypowiadania i czas obowiązywania umowy zbiorowej odpowiadał terminowi umów indywidualnych, jednakże wniosek ten nie uzyskał większości. Chodziło mianowicie o to, by w stosunku do robotników wypowiedzenie umowy zbiorowej było zasadniczo dwutygodniowe, w stosunku do pracowników umysłowych trzymiesięczne, w przeciwieństwie do postanowień projektu, który ustala zasadniczo trzymiesięczny okres wypowiedzenia umowy zbiorowej, pozostawiając jednakże możność skrócenia tego terminu zgodnie z ustawowym lub zwyczajowym terminem wypowiadania umów indywidualnych, lecz w każdym razie nie poniżej jednego miesiąca. Ze strony przedstawicieli robotników oponowano przeciwko dopuszczeniu, jako kryterjum zwyczajowego terminu wypowiadania umów indywidualnych o pracę. Opozycja ta niewątpliwie polega na nieporozumieniu, ponieważ termin zwyczajowy wtedy tylko będzie mógł być dopuszczony, jako kryterjum, o ile będzie dłuższy, aniżeli miesięczny.

Projekt przewiduje formalności konieczne do zachowania przy wypowiadaniu umowy zbiorowej.

Wypowiedzenie będzie mianowicie uważane za dokonane w trzy dni po dacie, w której Minister Pracy i Opieki Społecznej, względnie Inspektor Pracy, u którego została złożona umowa zbiorowa, otrzyma dowód wysłania do wszystkich uczestników umowy zbiorowej pism zawierających wymówienie. W razie wypowiedzenia umowy zbiorowej przez jednego z uczestników, każdy z pozostałych uprawniony jest w ciągu 7 dni od otrzymania zawiadomienia do wypowiedzenia umowy zbiorowej na ten sam termin, na który została ona wypowiedziana przez pierwszego wypowiadającego. Wypowiedzenie zaś umowy przez wszystkich uczestników stanowiących jedną stronę, powoduje w terminie właściwym całkowite ustanie umowy.

Projekt nie wspomina o tem, jak należy liczyć terminy wypowiedzenia. Ponieważ jednak mówi o miesiącach, należy przez analogję z rozwiązywaniem drogą wypowiedzenia umów indywidualnych, powołaną zresztą w samym tekście projektu sądzić, iż projektodawca miał na myśli pełne miesiące kalendarzowe i że wypowiedzenie umowy zbiorowej dokonane w ciągu miesiąca kalendarzowego liczyć się będzie od pierwszego dnia najbliższego miesiąca.

Przepisy przed chwilą przytoczone wywołały nader obszerną dyskusję. Najważniejsze były wnioski zgłoszone przez pracodawców i łączące się w pewnym stopniu z dalszemi przepisami projektu, a dotyczące rejestru umów zbiorowych. Wnioski te szły mianowicie w tym kierunku, aby wymówienie umowy zbiorowej następowało przez zgłoszenie wymówienia do właściwego terytorjalnie Inspektora Pracy (do rejestru umów zbiorowych), przyczem obowiązkiem Inspektora będzie zawiadomić drugą stronę. W ten sposób, zdaniem przedstawiciela pracodawców będzie można jedynie ominąć trudności wynikające w tych wypadkach, gdy uczestnik umowy zbiorowej ma trudności w odnalezieniu drugiej strony, a mianowicie przy zawarciu umowy z delegacją, ze stowarzyszeniem, które formalnie istnieje, lecz utraciło członków etc. Część członków Rady wypowiedziała się za tą poprawką, przyczem bez sprzeciwów ze strony pozostałej większości. Jest to dowodem, że projekt pracodawców jest w sprawie tej dość szczęśliwy.

Jednakże zostały ponadto zgłoszone poprawki do tekstu proponowanego przez autorów projektu ustawy. Mianowicie na wniosek przedstawiciela robotników nałożono na uczestnika przyjmującego wypowiedzenie umowy obowiązek zawiadomienia pozostałych uczestników umowy zbiorowej o tem, że wypowiedzenie nastąpiło. W praktyce przepis ten miałby skutek tego rodzaju, że o wypowiedzeniu umowy przez jeden z sygnatarnych związków pracowniczych zawiadamiałby pozostałe związki pracownicze w ich własnym interesie, a przeciwko swemu interesowi związek pracodawców. I to przedewszystkiem związki pracowników, ponieważ o ileby po stronie pracodawców było więcej uczestników umowy zbiorowej, każdy z nich zostanie przez wypowiadające pracownicze stowarzyszenie zawiadomiony, gdyż musi otrzymać wypowiedzenie, inaczej umowa zbiorowa w stosunku do niego zachowałaby swą moc obowiązującą. Widzimy więc, że przepis ten jest niepraktyczny, nie gwarantuje należytego przeprowadzenia zawiadomień, wreszcie jest nader kłopotliwy dla samych uczestników, z których każdy, musiałby prowadzić ścisły rejestr wszystkich pozostałych uczestników umowy zbiorowej i to zarówno pierwiastkowych, jak i tych, którzy następnie do umowy przystąpili, a pozatem musiałby dokonywać czynności przeciwko samemu sobie skierowanych. W tych warunkach projekt pracodawców zmierzający do stworzenia rejestru umów zbiorowych w Inspektoratach Pracy, czy też, jak chciał adw. Lewy i autor niniejszej pracy, w Sądach Pracy i dokonywania wypowiedzenia przez notyfikowanie w tym rejestrze jest bezwątpienia bardziej praktyczny i gwarantuje lepsze załatwienie formalności, jako to zawiadomień pozostałych uczestników etc.

Z grupy nominatów, p. sen. Daszyńska-Golińska zgłosiła wniosek, aby umowy zbiorowe zawarte na czas określony, jak i nieokreślony mogły być wypowiadane jedynie przez stronę, która je zawierała. Wypowiedzieć umowę zbiorową mógłby zatem z zachowaniem ustawowych terminów związek zawodowy, lub stowarzyszenia gospodarcze, czy przedsiębiorcy, którzy ją zawierali. Przeciwko temu wnioskowi oponowali z grupy pracowniczej autor niniejszej pracy, jak i pos. Żuławski, wskazując na fakt, że w razie zmiany uczestników na strony przy wypowiadaniu umowy zbiorowej mógłby łatwo zajść wypadek taki, że zawartej umowy zbiorowej strona nie mogłaby wogóle wypowiedzieć, a mianowicie wówczas gdy umowa zbiorowa została zawarta po jednej choćby ze stron przez więcej, niż jednego uczestnika. Wówczas, o ileby jeden choćby z uczestników po stronie danej nie zgodził się na wymówienie umowy, pozostali uczestnicy nie mogliby umowy rozwiązać, ponieważ musieliby działać, jako strona, a więc łącznie z oponującym uczestnikiem. Poprawka omawiana nie uzyskała w tych warunkach większości.

W dalszym ciągu projekt stanowi, że wypowiedzenie umowy zbiorowej przez stowarzyszenia zwalnia członków stowarzyszenia od obowiązków wynikających z umowy zbiorowej w dacie, kiedy umowa przestaje obowiązywać stowarzyszenie. W razie rozwiązania stowarzyszenia, członkowie stowarzyszenia rozwiązanego zostają zwolnieni od obowiązków wynikających z umowy zbiorowej — o ile umowa zawarta była na termin określony, z upływem tego terminu, jeżeli zaś na termin nieokreślony, z upływem okresu wypowiedzenia, licząc za początek okresu tego datę rozwiązania stowarzyszenia.

Co do brzmienia tego artykułu podniesiono szereg zastrzeżeń. Ze strony pracodawców zarzucano zwłaszcza niejasną redakcję pierwszego zdania, z czego wynikałoby, że przez wypowiedzenie zwalniają się tylko członkowie stowarzyszenia wypowiadającego z chwilą ustania mocy obowiązującej umowy zbiorowej w stosunku do danego stowarzyszenia. Jeżeli zaś wszystkie nawet stowarzyszenia stanowiące jedną stronę umowną wypowiedzą umowę zbiorową, to i tak możnaby się domyślać z tekstu ustawy, że z chwilą, gdy umowa zbiorowa stowarzyszenia te przestanie obowiązywać, jedynie ich członkowie zostaną zwolnieni od obowiązków, członkowie zaś strony przeciwnej ze zwolnienia tego korzystać nie będą. Sytuacja tego rodzaju byłaby sprzeczna z logiką, ponieważ wypowiedzenie umowy przez jedną ze stron umownych, czy też przez jednego z uczestników zwalnia nietylko jego samego w stosunku do pozostałych kontrahentów, lecz i tych kontrahentów w stosunku do niego. Tem samem z chwilą, gdy umowa kontrahentów tych (a więc np. stowarzyszenia strony przeciwnej) przestanie obowiązywać, o ile kotrahenci owi są stowarzyszeniami, poszczególni członkowie ich zostaną w konsekwencji zwolnieni od obowiązków wynikających z umowy zbiorowej. W razie odmiennej interpretacji na każde wypowiedzenie umowy zbiorowej, któreby zostało dokonane przez jedną stronę, czy też przez jednego uczestnika w stosunku do pozostałych, musiałyby następować kontr-wypowiedzenia, aby strona przeciwna mogła zwolnić w ten sposób siebie i swoich członków z obowiązków nałożonych wypowiedzianą umową.

Uwagi przedstawiciela pracodawców o konieczności zmiany redakcji odnośnego przepisu przyjęte były bez sprzeciwu. Obszerną dyskusję wywołała sprawa przepisów dotyczących losów umowy zbiorowej z chwilą rozwiązania stowarzyszenia, które było uczestnikiem umowy. Przedewszystkiem ze strony przedstawicieli robotniczych podniesiono zarzut, że przepis ten dopuszczający zwolnienie członków stowarzyszenia z obowiązków wynikających z umowy zbiorowej przez rozwiązanie stowarzyszenia pozwala drogą interwencji władz administracyjnych pozbawić robotników aktem natury politycznej, a więc przez rozwiązanie organizacji zawodowej tych korzyści, które osiągnęli przez zawartą umowę zbiorową. Przez rozwiązanie stowarzyszenia została tylko usunięta gwarancja wykonania umowy zbiorowej, to też umowa ta winna nadal zachować swą moc obowiązującą. Wypowiedzenie umowy takiej zawsze będzie mogło nastąpić, zwłaszcza jeżeli przyjąć koncepcję pracodawców o notyfikowaniu wypowiedzenia do rejestru umów, obawa ta zniknie całkowicie. Zachodzi tu jeszcze jedna wątpliwość, a mianowicie ewentualność dobrowolnej likwidacji stowarzyszenia np., że w razie jeżeli przedsiębiorcy zawrą w pewnym momencie umowę dla siebie niekorzystną, zlikwidują własne stowarzyszenie, aby się w następ-

stwie uwolnić od obowiązków wynikających z umowy zbiorowej.

Jednakże, jak widzieliśmy, rozwiązanie stowarzyszenia w razie, jeżeli istnieje umowa zbiorowa zawarta na czas określony, nie zwalnia członków stowarzyszenia z obowiązków wynikających z tej umowy przed upływem czasokresu, na jaki umowa zawarta została. Jedynie o ile umowa zawarta była na czas nieokreślony, rozwiązanie stowarzyszenia działa tak, jak wypowiedzenie. Jest rzeczą słuszną wprowadzenie zmiany proponowanej przez przedstawiciela robotników, aczkolwiek sytuacja może nie przedstawia się aż tak dalece niebezpiecznie, jak to przez niego było przedstawione, pozatem zlikwidowanie stowarzyszeń przez pracodawców połączone z wieloma trudnościami i kosztami — w tym tylko celu, aby uwolnić się z obowiązków istniejącej umowy zbiorowej jest mało prawdopodobne. Przy głosowaniu wniosek ten uzyskał większość.

Natomiast ze strony przedstawiciela pracodawców zgłoszona została w tej sprawie dalsza propozycja, a mianowicie uważał on, że przepis odnośny mówi jedynie o rozwiązaniu stowarzyszenia przez władzę administracyjną, podniósł natomiast brak przepisów co do wypadków, kiedy stowarzyszenie ulega likwidacji, lub przestaje faktycznie istnieć przez odpływ członków. W tym wypadku należałoby wprowadzić uzupełnienie pozwalające wypowiadać umowę zawartą z takiem stowarzyszeniem przez zgłaszanie wypowiedzenia do rejestru. Powyższy wniosek pracodawców uzyskał większość.

USTAWODAWSTWO SPOŁECZNE.

Poradnik prawny.

Zaliczenie godzin nadliczbowych do ubezpieczenia.

Wskutek naszych starań otrzymaliśmy wyjaśnienia w niektórych nader ważnych i interesujących sprawach z zakresu ustawodawstwa społecznego. Wyjaśnienia te, jako pochodzące od Ministerstwa Pracy i Opieki społecznej, które było projektodawcą odnośnych rozporządzeń, ma znaczenie motywów ustawodawczych interpretacji ustawowej, wobec tego, że odnośne normy prawne zostały wydane w drodze dekretów, a nie ustaw sejmowych.

Przedewszystkiem ważne jest wyjaśnienie dotyczące obowiązku zaliczania do ubezpieczenia pracowników umysłowych wynagrodzenia pobieranego przez pracownika za pracę w godzinach nadliczbowych. Mieliśmy w tej sprawie wypadek tego rodzaju, że zgłosił się do nas pracownik zwolniony, który poszkodowany był co do wysokości zasiłku na wypadek bezrobocia, ponieważ ubezpieczony był w daleko niższej grupie, jedynie od pensji netto, podczas gdy w wypadku zaliczenia do ubezpieczenia tego sum otrzymanych za pracę w godzinach nadliczbowych, zasiłek wyniósłby kwotę dwa razy większą.

W sprawie tej zwróciliśmy się do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej o wyjaśnienie. Przed kilkoma dniami otrzymaliśmy reskrypt Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 13.II. 1929 r. za Nr. 6903/U.II. wydany przez Departament Ubezpieczeń Społecznych. W piśmie tem Ministerstwo w sposób kategoryczny stwierdza, że wszelkie wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych winno być zaliczone do ubezpieczenia i to nietylko w tym wypadku, jeżeli praca w godzinach nadliczbowych jest w danem przedsiębiostwie stale stosowana, lecz i wtedy również, jeżeli dorywcze w miesiącu jest jedna choćby godzina nadliczbowa. Podajemy powyższe do wiadomości naszych członków, ponieważ zaliczenie do właściwej klasy ubezpieczeniowej jest sprawą nader ważną, od której zależy wysokość przyszłej renty starczej lub inwalidzkiej (emerytury). Pracownicy winni przeto przestrzegać, aby w przedsiębiorstwach, gdzie stosowane są godziny nadliczbowe, zapłata za nie była każdomiesięcznie zgłaszana do Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

Odrazu jednak nasuwa się pytanie, co począć, jeżeli pracodawca, zmuszając pracownika do pracy w godzinach nadliczbowych, nie płaci wynagrodzenia za tę pracę wogóle, jak to jest praktykowane w szeregu przedsiębiorstw. W tym wypadku należy oczywiście po określonym czasie wystąpić na drogę sądową przeciw pracodawcy celem ustalenia, jaka należność przypada pracownikowi z tego tytułu oraz, w jakim stopniu należność ta rozkłada się na poszczególne miesiące spędzone przez danego pracownika w zatrudnieniu u pozwanego pracodawcy. Na tej podstawie łatwo będzie obliczyć, jaką szkodę poniósł pracownik przez niezgłaszanie jego nadliczbowych godzin do ubezpieczenia, t. j. o ile mniejsza jest jego przeciętna przebiegu ubezpieczenia, która stanowi t. zw. podstawę wymiaru świadczeń emerytalnych. Zarazem wystąpić należy na podstawie art. 112, ust. 3 dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych przeciwko pracodawcy na drogę sądową o wypłatę dożywotnie pracownikowi, a w razie jego śmierci w odpowiednich częściach i pod warunkami ustalonemi w dekrecie o ubezpieczeniu pracowników umysłowych rodzin e zmarłego — różnicy renty, o jaką pracownik dany poszkodowany jest z powodu niezgłoszenia przez pracodawcę do ubezpieczrnia sum otrzymanych przez pracownika za pracę w godzinach nadliczbowych. Na mocy powołanego wyżej artykułu 112 ust 3. dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych „pracodawca jest odpowiedzialny materjalnie za szkody wyrządzone pracownikowi względuie jego rodzinie przez zaniedbanie przepisanych rozporządzeniem niniejszem zgłoszeń". Jak widzimy, przepisy prawa są wyraźne i co do odpowiedzialności cywilnej pracodawcy za tego rodzaju postępowanie nie może być najmniejszej wątpliwości. Stwierdzamy przeto tem większą konieczność prowadzenia rejestrów godzin nadliczbowych, według wzorów, jakie zaleciliśmy czytelnikom w jednym z ostatnich numerów naszego pisma.

Z ŻYCIA ZWIĄZKU.

STĄPORKÓW

W dniu 26 stycznia b. r. odbyło się w Stąporkowie w lokalu Klubu Pracowników Huty Stąporków doroczne Walne Zgromadzenie członków Oddziału z udziałem delegata Zarządu Głównego, członków Oddziału oraz zaproszonych gości.

Zebranie zagaił prezes Oddziału, kol. Świtakowski, którego następnie powołano do Prezydjum, na asesorów powołano kol. kol. Tokarskiego i Kacperskiego, na sekretarza kol. Szczepańskiego. Z kolei udzielono głosu kol. Świtakowskiemu, który złożył sprawozdanie z prac Zarządu Oddziału, wyjaśniając zarazem konieczność zorganizowania wszystkich pracowników umysłowych.

W dalszym ciągu zabrał głos kol. Kościński, który w swem dłuższem przemówieniu przedewszystkiem wyraził uznanie dla Oddziału Stąporków za dotychczasową działalność, szczególnie zaś kol. Świtakowskiemu, dzięki któremu praca w Oddziale nie ustała, mimo różnych przeszkód, lecz stale rozwijała się. Dalej wyjaśnił istotne znaczenie organizacyj pracowniczych w ruchu społecznym, a w szczególności w pracy nad wywalczeniem ustawodawstwa ochronnego.

Podkreślając znaczenie ruchu zawodowego, zwrócił uwagę na tereny dotychczas w pracy tej nie biorące udziału, które koniecznie należy pozyskać, (Bliżyn, Niekłań, Chlewiska, Skarżysko). Następnie zapoznał zebranych z całokształtem prac Zarządu Głównego, a zwłaszcza omówił wysiłki nad uzyskaniem należytego ustawodawstwa socjalnego, zabiegi związków nad utworzeniem odpowiedniej reprezentacji pracowników umysłowych w Polsce, ich wyniki i rozwój obecny tych reprezentacyj. Wreszcie omówił sprawę istniejącego ustawodawstwa ochronnego.

Po referacie kol. Kościńskiego przystąpiono do wyborów Zarządu i Komisji Rewizyjnej, które dały następujące wyniki: **do Zarządu:** kol. kol. Brzeziński, Czarnota, Karski, Szczepański, Świtakowski i Tokarski, **zastępcy**: Amborożek Grot, Rakocz, Rafalski, **do Komisji Rewizyjnej:** kol. kol. Chojnowskii Koza i Młodawski, **zastępcy:** kol. kol. Fitas i Milner.

Walne Zgromadzenie członków Oddziału w Ostrowcu Kieleckim.

W dniu 27 stycznia br. odbyło się Walne Zgromadzenie członków Oddziału Ostrowiec przy udziale większości członków i w obecności delegatów Zarządu Głównego.

Prezes Oddziału po zagajeniu zebrania zaprosił na przewodniczącego Prezesa Zarządu Gł. kol. Wł. Grunwalda, na asesorów kol. kol. Sińskiego i Augustyniaka, na sekretarzy kol. kol. Klimeckiego i Gółeckiego.

Po odczytaniu i przyjęciu protokółu z poprzedniego zebrania prezes, kol. Kozłowski złożył sprawozdanie z działalności Zarządu Oddziału z którego wynika, że Oddział w ciągu swego rocznego istnienia wykazał szczególnie w kierunku podniesienia swej liczebności znaczny postęp. Po sprawozdaniu prezesa złożyli sprawozdanie Sekretarz i Skarbnik.

W dyskusji nad sprawozdaniem zabrał głos kol. Grunwald i wygłosił obszerny referat w sprawach organizacyjnych między innemi referent odczytał list wystosowany do Związku przez kilku członków a dotyczący działalnosci „Polskiej Pracy". Kol. Grunwald w dłuższem przemówieniu scharakteryzował dążenia tej organizacji, mające na celu rozbijanie ruchu pracowniczego, przeszkadzające wskutek tego prawdziwemu jego rozwojowi. To też referent nawołuje do centralizacji wszystkich związków zawodowych mających na celu praworządność i dobrobyt państwa. W końcu wyraża uznanie dla pracy Zarządu Oddziału która tak pomyślne wydała rezultaty.

Następują wybory do Zarządu, które dały następujące wyniki: kol. kol. Kozłowski Gustaw, Józwik Michał, Netzel Stefan, Fastyn Ignacy, Rytel Juljan, Koziarski Henryk, Korewicka Romualda, Strzałkowski Edward i Okołów Czesław; zastępcy: kol. kol. Ziółkowski Wład., Słotwiński Franc. Sowiński Wacław, Gałkowski Czesław, Liwerski Hieronim, Kaukas Stefan. do Komisji Rewizyjnej: kol. kol. Chechliński Michał, Dąbkowski Aleks. i Gałkowski Stefan; zastępcy: kol. kol. Medyński Marjan i Smyła Wacław; do Sądu Koleżeńskiego: kol. kol. Lehman Wład., Pigłowski Adam, Radwan Mieczysław, Zembrzuski Czesław i Zuzga Józef. Wybory na delegatów Oddziału na W. Zgromadzenie Związku powierzono Zarządowi.

Kol. Kościński w referacie swoim podkreślił konieczność zrzeszenia sił pracowniczych do wspólnej walki z wyzyskiem, który mimo wydania ustaw ochronnych w dalszym ciągu istnieje. W dalszym ciągu wyjaśnił znaczenie dla pracowników wprowadzenia w życie ustawy o sądach pracy. Następnie porusza kwestję podatku dochodowego oraz kwestję czasu pracy, która ma być tematem obrad najbliższej Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie.

Kol. Kozłowski rzucił myśl ufundowania sztandaru Oddziału, która została przyjęta jednogłośnie, przyczem zebrani wyrazili gotowość opodatkowania się dla zebrania funduszów na ten cel.

Wreszcie załatwiono kilka spraw wewnętrznych. Zebranie zakończono uchwaleniem rezolucji wyrażającej podziękowanie Zarządowi Głównemu za dotychczasową pracę i okrzykiem na cześć Związku i jego władz naczelnych.

Walne zebranie członków P. Z. Z. P. P. i H. Oddziału w Czechowicach.

W dniu 29 stycznia br. prezes Oddziału, kol. Józef Bugaj otworzył Walne Zgromadzenie członków Oddziału w Czechowicach, witając licznie zebranych członków i delegata Zarządu Głównego kol. E. Mikułowskiego.

Po odczytaniu protokółu z poprzedniego zebrania przystąpiono do sprawozdań: prezesa, sekretarza, skarbnika i komisji rewizyjnej, przedstawiających przebieg prac i ważniejsze wypadki w życiu związkowem Oddziału, jak interwencje w sprawie poprawy warunków bytu i t. p., kol. Skarbnik przy omawianiu swego sprawozdania, zwracał się z apelem do wszystkich kolegów o punktualne regulo-

wanie składek; komisja rewizyjna po odczytaniu protokółu zwróciła się do zebranych z propozycją wyrażenia absolutorjum ustępującemu Zarządowi, co jednogłośnie uchwalono.

Następnie zabrał głos delegat Zarządu Gł., kol. E. Mikułowski, który w dłuższem przemówieniu scharakteryzował starania i zabiegi związku u władz państwowych, a w szczególności w Min. Pracy i Opieki Społecznej w sprawie rozbudowy dotychczasowego ustawodawstwa socjalnego, Wspominając również o mającym się odbyć kongresie Federacji Zw. Zaw. Prac. Umysł. w Katowicach w dniu 17 lutego br., podkreśla jego znaczenie dla życia organizacyjnego pracowników

W dalszym ciągu przystąpiono do wyborów, w wyniku których: do **Zarządu** wybrano powtórnie kolegów z poprzedniej kadencji, dokooptowując dwu nowych a m.: kol. kol. Pałosza i Marcinkowskiego na miejsce ustępujących do **Komisji Rewizyjnej** wybrano kol. kol. Sabudę i Polaczka jako delegatów Oddziału na doroczne W. Zgromadzenie Związku wybrano kol. kol. Poscha i Rettka.

Wreszcie po załatwieniu kilku spraw wewnętrznych Oddziału przewodniczący kol. Bugaj zamknął zebranie, dziękując wszystkim za liczne przybycie.

Walne Zgromadzenie członków P. Z. Z. P. P. i H. Oddziału w Borach.

W dniu 10 lutego br. w sali Kasyna urzędniczego kop. Szyb Sobieski w Borach prezes Oddziału kol. Raszka otworzył obrady, przedstawiając do zatwierdzenia porządek obrad zebrania, który zostaje przyjęty, poczem odczytany został protokół z poprzedniego W. Zgromadzenia.

Następnie kol. Raszka dał sprawozdanie z przebiegu prac za ostatni rok, podkreślając szczególnie ciężkie warunki pracy Zarządu w związku z przejęciem kopalni przez inną spółkę. Wyraża jednak przekonanie, że obecnie po zupełnem załatwieniu tej kwestji przez firmę i praca Oddziału potoczy się żywiej. Wobec przybycia na zebranie Sekretarza Jeneralnego kol. Kościńskiego, kol. Raszka wita go imieniem zarządu Oddziału i dziękując za przybycie zaprasza do przewodnictwa obradom. W dalszym ciągu kol. Szwarc przedstawił sprawozdanie kasowe za r. 1928, następnie kol. Pałczyński imieniem Komisji Rewizyjnej prosi o wyrażenie absolutorjum zarządowi, — co jednogłośnie uchwalono.

Nad sprawozdaniem Zarządu wywiązała się dyskusja, podczas której poruszono sprawę remuneracji, uchwalając odpowiednie wnioski po wyjaśnieniach kol. Sekretarza Jeneralnego.

W dalszym ciągu przystąpiono do wyborów. Do Zarządu wybrano kol. kol. Raszka, Wentzla, Ożana, na zastępców kol. kol. Smolik, Wranik, Rytt i Kogut. Do Komisji Rewizyjnej wybrano powtórnie kol. kol. Pałczyńskiego, Friedla i Sikorę. Na delegatów Oddziału na W. Zgromadzenie Związku wybrano kol. kol. Wentzla i Waniolkę.

Na zakończenie kol. Kościński wygłosił referat, w którym poruszył szereg aktualnych spraw z dziedziny ustawodawstwa ochronnego zapoznając zebranych z przebiegiem posiedzenia Rady Ochrony Pracy, zwołanej ostatnio dla opinjowania projektów ustaw o umowach zbiorowych i rozjemstwie.

Po wyczerpaniu porządku obrad przewodniczący zamyka zebranie o godz. 14-ej.

OLKUSZ.

W dniu 10 tego lutego br. w sali Banku kredytowego w Olkuszu odbyło się 1-sze Doroczne Walne Zgromadzenie członków Oddziału Olkusz przy współudziale delegatów Zarządu Głównego kolegów: Prezesa W. Grunwalda i E. Mikułowskiego.

Sprawozdanie z działalności Zarządu złożył kol. wiceprezes Majcherkiewicz, wymieniając w njem ważniejsze akcje, jakie Zarząd w okresie sprawozdawczym prowadził.

Do akcyj tych zaliczyć przedewszystkiem należy, odbyte konferencje z Dyrekcją T-wa „Westen" ze współudziałem kol. Sekretarza Jeneralnego Związku, które przyczyniły się w poważnym stopniu do unormowania warunków pracy poszczególnych kategoryj kolegów.

Należy również wspomnieć tu o zasługach Zarządu Oddziału nad szerzeniem wśród kolegów znaczenia idei zawodowej, do czego przyczyniły się liczne zgromadzenia Zarządu i członków, nie mniej i urządzona uroczystość poświęcenia sztandaru Oddziału, jak i zabawa towarzyska i t. p.

Kol. Grunwald w swoim referacie przedstawił całokształt pracy Głównego Zarządu i zaznajomił zgromadzonych z projektami Zarządu na przyszłość. Referat o znaczeniu związków zawodowych spotkał się z dużem uznaniem członków i był rzęsiście oklaskiwany.

W dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu Oddziału kol. Grunwald wyraził w imieniu Głównego Zarządu serdeczne podziękowanie prezesowi kol. Szwajczakowi, który ze względu na stan zdrowia zmuszony był, złożyć swą godność w ręce zastępcy kol. Majcherkiewicza.

Nie mniejsze wyrazy uznania złożył i pozostałym członkom Zarządu, których inicjatywie zawdzięczać należy tak pomyślny rozwój Oddziału.

Kol. Mikułowski wyraził nadzieję, że uznania te powinny być dla pozostałego Zarządu bodźcem do dalszej pracy, a zobowiązaniem dla członków Oddziału — tej stali wiernie pod sztandarem Związkowym.

Po wyczerpaniu porządku obrad kol. Grunwald, zamykając zgromadzenie, nawoływał wszystkich do współpracy z Zarządem, bez czego nie da się osiągnąć upragnionej przez wszystkich poprawy warunków pracy.

ODDZIAŁ NIEMCE.

W dniu 23 marca b. r. odbyło się w sali Gospody na Niemcach Walne Zgromadzenie członków Oddziału w Niemcach. Zebranie zagaił prezes Oddziału, kol. Radecki, na wniosek którego uczczono pamięć zmarłego ś. p. kol. Łapińskiego przez powstanie. Na przewodniczącego wybrano jednogłośnie kol. H. Radeckiego, na Sekretarza kol. Rzuchowskiego.

Po odczytaniu i zatwierdzeniu protokółu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia kol Radecki złożył sprawozdanie z działalności Zarządu Oddziału za ubiegły okres, podkreślając, że Zarząd starał się wykonywać zawsze powierzone sobie obowiązki jak należy, bez narażania Oddziału na większe wydatki. O ile zaś ich nie wypełnił, to tylko przypisać to należy bierności ogółu członków. W dalszym ciągu prezes poinformował zebranych o przeprowadzeniu

częściowej reorganizacji Oddziału przez podział na grupy, przyczem podkreślił szczególnie działalność Grupy Kazimierz dzięki wydatnej pracy kol. A. Zięby, któremu składa podziękowanie.

Kol. Brzeżek po odczytaniu sprawozdania komisji rewizyjnej zgłosił wniosek o udzielenie ustępującemu zarządowi absolutorjum, co też jednogłośni- zaakceptowano.

Następnie zabrał głos kol. Mikułowski, delegat Zarządu Głównego, który w przemówieniu swem zapoznał zebranych z uchwałami Federacji Kongresu Z. Z. P. U. odbytym w Katowicach w dniu 17 lutego b. r., jak również ze staraniami delegatów Federacji w Warszawie u czynników rządowych. W dalszym ciągu omówił sprawy organizacyjne Związku, prosząc zarazem o jaknajwydatniejsze poparcie wszelkich usiłowań Zarządu Głównego. Przemówienie kol. Mikułowskiego przyjęto oklaskami.

Z kolei przystąpiono do wyborów, które dały następujące wyniki: na miejsce ustępujących kol. kol. H. Radeckiego, I. Kempy i K. Bandasa, wybrano do Zarządu kol. kol. K. Bandasa, L. Rudolfa i J. Kempę, na zastępców kol. kol. D. Hanaka, S. Skubińskiego, H. Radeckiego, J. Jaskólskiego, W. Tuorę i J. Bączkowskiego. Do Komisji Rewizyjnej wybrano kol. kol. Z. Hubickiego, J. Hubera i L. Rzuchowskiego.

W wolnych wnioskach poruszono sprawę ufundowania sztandaru Oddziału, na pokrycie kosztów uchwalono opodatkować się jednorazową składką w wysokości zł. 5 od członka.

Po załatwieniu drobnych spraw organizacyjnych i wyrażeniu podziękowania kol. Radeckiemu za pracę w Zarządzie Oddziału zebranie zakończono.

DZIAŁ INFORMACYJNO-SPRAWOZDAWCZY.

Bilans P.Z.Z.P.P. i H. w Sosnowcu na dzień 31-XII. 1928 r.

STAN CZYNNY.

			Zł	gr	Zł	gr
1		**Kasa**			10441	41
2		**Banki i P. K. O.**				
	a)	Banku Handl. w Warszawie, Oddział w Sosnowcu	40902	—		
	b)	Banku Handl. w Warszawie conto separato	1280	—		
	c)	Banku Związku Spółek Zarobk.	2805	07		
	d)	Pocztowa Kasa Oszczędności	1489	70	46476	77
3		**Federacja Z. Z. P. U.**			308	85
4		**Pożyczki**			2880	—
5		**Ruchomości**			4922	38
6		**Różni**			1067	—
7		**Inne Rachunki.**				
	a)	Papiery Procentowe	1623	75		
	b)	Udział Uzdrowiska w Bystrej	100	—	1723	75
8		**Oddziały**			2660	59
9		**Fundusz Nieruchomości** (place)			32800	12
10		**Przechodni**			517	99
					103798	86

STAN BIERNY.

			Zł	gr	Zł	gr
1		**Fundusz obrotowy**			19866	43
2		**Akcja Dożywiania Bezr. Pr. Um.**			1275	07
3		**Różne Fundusze:**				
	a)	Fundusz Strajkowy	11571	49		
	b)	Rezerw Kasy Ubezpieczeniowej	2011	02		
	c)	Fundusz Zapomogowy	1877	12		
	d)	Fundusz Zasobowy	1305	20		
	e)	Fundusz Amortyzacyjny	670	38	17435	21
4		**Różni**			72	05
5		**Inne Rachunki:**				
	a)	Sekcja Młodzieży			16	10
6		**Oddziały**			570	60
7		**Fundusz Nieruchomości**			64563	40
					103798	86

ś. p.

Ignacy Gawinek

członek P. Z. Z. P. P. i H.
Oddziału w Ostrowcu Kieleckim
zmarł dn. 17 marca 1929 r., przeżywszy lat 31.

Cześć Jego pamięci!

W dniu 18 marca b. r. zmarł ś. p.

Jan Polikarp Pienta

dzielny propagator idei związkowej na terenie Ząbkowic, gdzie dzięki Jego inicjatywie zostali zorganizowani pracownicy umysłowi miejscowego przemysłu. To też przez śmierć Jego Związek poniósł wielką stratę. Zmarły pozostawił za sobą głęboki żal wszystkich członków Oddziału i niezatartą pamięć na zawsze.

Cześć Jego pamięci!

CENNIK OGŁOSZEŃ

czasopisma „Związkowiec Polski“ organu Polskiego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłowych i Handlowych w Sosnowcu, ul. Warszawska № 22.

Cała stronica (form. 26× 18½ cm) . . . Zł. 150.—
½ „ . . . „ 80.—
¼ „ . . . „ 45.—
⅛ „ . . . „ 25.—
1/16 „ . . . „ 15.—
1/32 „ . . . „ 10.—

Drobne ogłoszenia (drukowane petitem) po 15 groszy za wyraz, najmniejsze jednak ogłoszenie Zł. 1,50.

Ogłoszenia zamieszczane są na ostatniej i przedostatniej stronie czasopisma.

Za terminowy druk ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

Redaktor: Wiktor Kościński. Wydawca: Polski Związek Z. P. P. i H.

Nasz Sklep-Urania, Sp. Akc w Sosnowcu.